Maahanmuuttajaäitien työllisyys

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 28.5.2025

Minna Säävälä, johtava asiantuntija
Työvoiman maahanmuutto- ja kotoutumisyksikkö

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Esityksen sisältö

- 1. Maahanmuuttajanaisten työllisyys
- 2. Maahanmuuttajaäitien työllisyys
- 3. Heikon työllisyyskehityksen taustatekijät
- 4. Kotoutumispolitiikka ja maahanmuuttajanaisten työllistyminen
- 5. Johtopäätökset

Maahanmuuttajanaisten työllisyysaste

- Ulkomaalaisten naisten työllisyys on Suomessa selkeästi alhaisemmalla tasolla kuin suomalaisten naisten työllisyys.
  - Ulkomaalaisten naisten työllisyysaste oli 50,9 prosenttia 2024/Q4 ja
  - 22,5 prosenttiyksikköä suomalaisten naisten työllisyysastetta matalampi.

- Ulkomaalaisten naisten työllisyys on myös selkeästi alempi kuin ulkomaalaisten miesten.

- Ulkomaalaisten naisten työllisyysaste kohentui voimakkaasti vuosina 2021 ja 2022 ollen korkeimmillaan 64 prosenttia.
  - työllisyysaste laski takaisin vuoden 2021 alun tilanteen tasalle vuonna 2024.
  - Ulkomaalaisten miesten työllisyysasteessa ei ole ollut havaittavissa yhtä voimakasta vaihtelua.

15–64-vuotiaiden työllisyysaste kansalaisuuden ja sukupuolen mukaan 2015Q1–2024Q4, kausitasoitettu

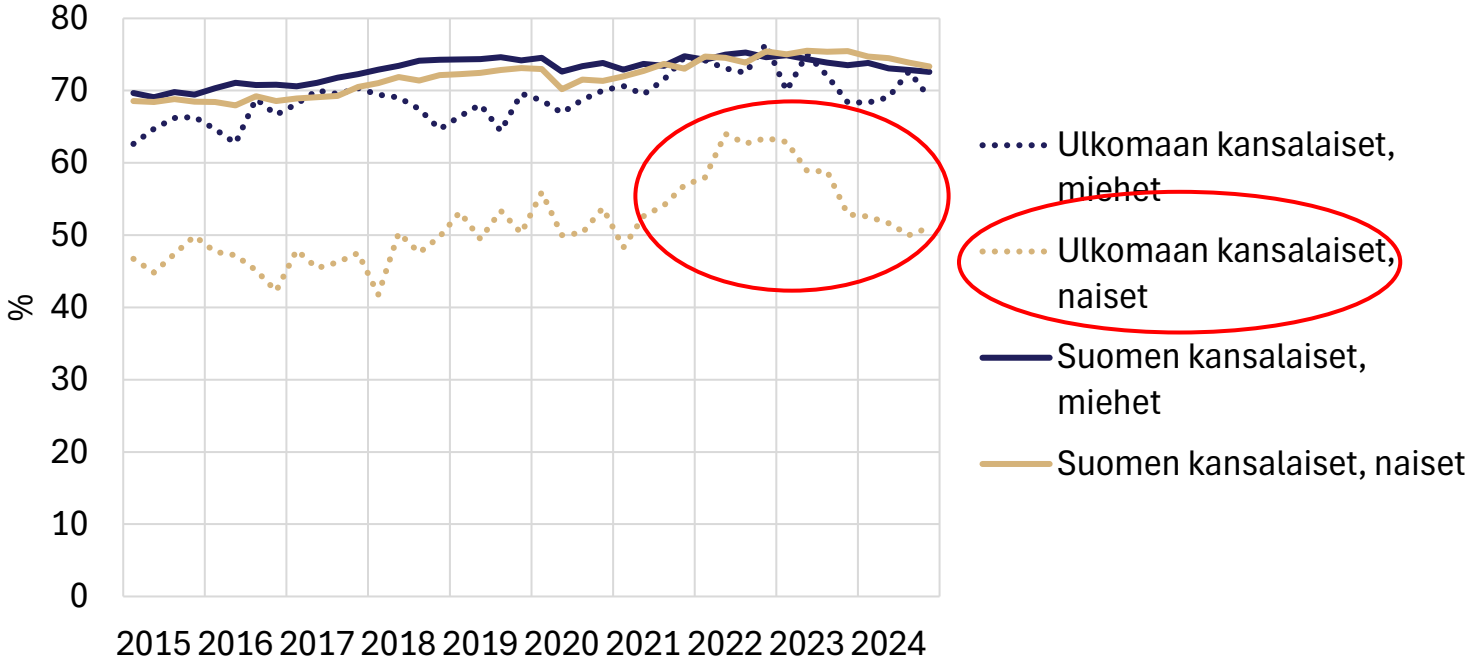

Lähde: Työvoimatutkimus, Tilastokeskus/Eurostat. Luvut ovat kausitasoitettuja

Maassaoloajalla voimakas vaikutus työllisyysasteeseen

- Maahanmuuttajanaisten työllisyysaste kohenee voimakkaasti maassaoloajan pidentyessä (Pesola ym. 2024).

- Kymmenen maassa asutun vuoden jälkeen
  - lähes 70 prosenttia maahan muuttaneista naisista on työllisiä ja
  - 80 prosenttia miehistä.

- Hitaimmin työllisyysaste kehittyy kansainvälisen suojelun tarpeen perusteella ensimmäisen oleskelulupansa saaneilla naisilla, joiden työllisyys jää 10 vuoden maassa asumisen jälkeenkin alle 50 prosenttiin.

- Maahanmuuttajien työllistymispolun nopeuttaminen on yksi kotoutumispolitiikan keskeinen tavoite.

Naiset ja miehet työssä, opiskelemassa tai koulutuksessa, vuosina 2011-2020 Suomeen muuttaneet.

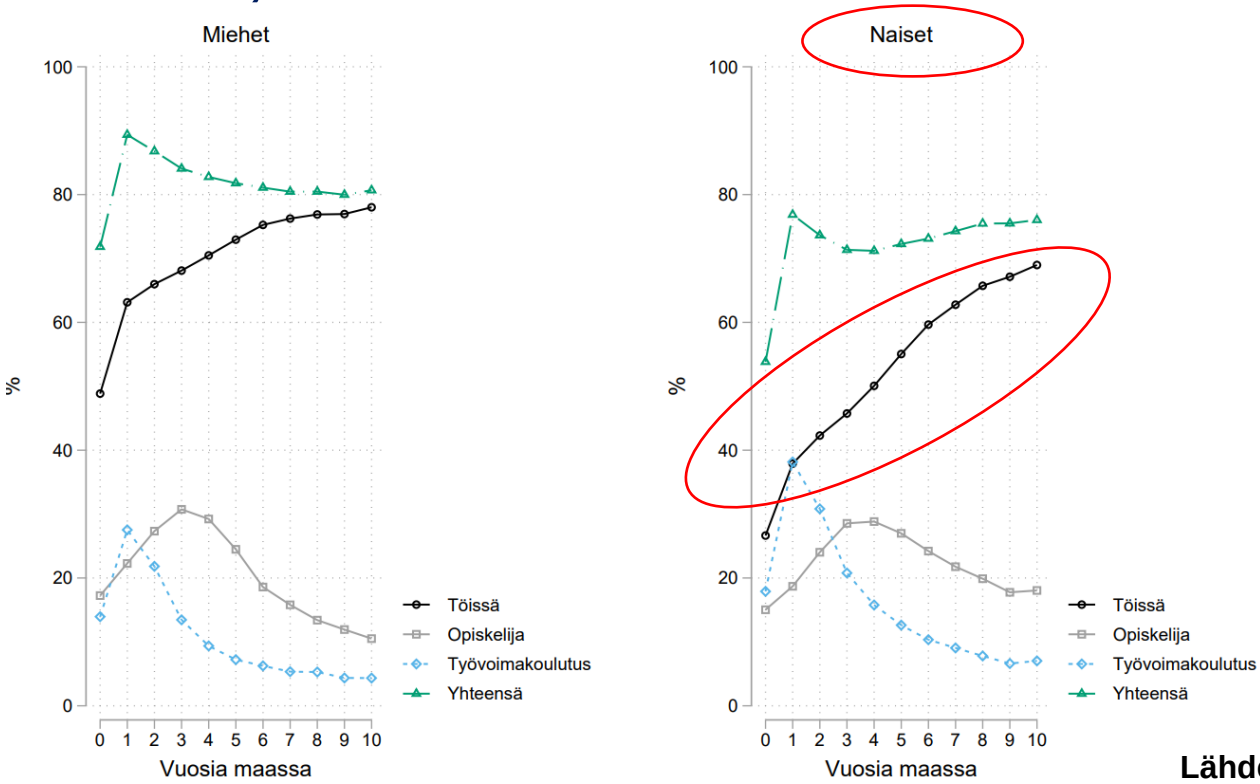

Lähde: [Pesola ym. 2024.]

Työllistymisen yksilötason haasteet

- Ulkomaalaistaustaisten työllistymisen tyypillisiä **yksilötason haasteita** ovat
  - kotimaisten kielten puutteellinen osaaminen,
  - koulutuksen ja työkokemuksen soveltumattomuus suomalaisille työmarkkinoille ja
  - työllistymistä tukevien verkostojen puute.

- Maahan muuttaneet **naiset** kokevat merkittävimpinä työllistymisensä esteinä kielitaidon puutteet, vähäiset suhteet valtaväestöön sekä koulutukseen, työkokemukseen ja tiedonsaantiin liittyvät puutteet (Martelin ym. 2020).

- Naisten työllistymiseen vaikuttavat miehiä enemmän perhevelvoitteet ja lastensaanti (OECD 2024).

- Taustalla maahanmuuttajaäitien työllisyyden hitaassa edistymisessä on se, että maahanmuuton yleisin peruste heillä on perheside (EMN 2022).

Maahanmuuttajaäitien erityinen tilanne (OECD 2024)

- Maahanmuuttajaäitien työllisyysaste verrattuna Suomessa syntyneisiin äiteihin on vieläkin heikompi kuin lapsettomien maahanmuuttajanaisten ja valtaväestön lapsettomien naisten välinen työllisyysero.
- Maahanmuuttajaäitien ja valtaväestön äitien välinen ero työllisyydessä on Suomessa samaa luokkaa (21 prosenttiyksikköä) kuin eurooppalaisissa OECD-maissa keskimäärin.
- Suomessa on ylipäänsä alhaisempi valtaväestön äitien työllisyysaste kuin muissa Pohjoismaissa.
- Maahanmuuttajaäitien työllisyysaste vaihtelee Pohjoismaissa:
  - Ruotsissa se on heikompi kuin Suomessa,
  - Norjassa ja Tanskassa taas selvästi korkeampi.
  - Norjassa, Tanskassa ja Ruotsissa maahanmuuttajaäitien osa-aikainen työskentely on yleisempää kuin Suomessa.

- Lapsen saamisen sijoittuminen maahanmuuttoa välittömästi seuraaviin vuosiin tuo haasteita naisen kotoutumisprosessiin.

0-4-vuotiaan lapsen äitien työllisyysaste eri maissa

	Ulkomailla syntyneet äidit	Maassa syntyneet äidit	Erotus
Suomi	**54 %**	**75 %**	**21 %-yksikköä**
Ruotsi	50 %	92 %	42 %-yksikköä
Norja	65 %	87 %	22 %-yksikköä
Tanska	65 %	83 %	18 %-yksikköä
OECD-Euroopan maiden keskiarvo	45 %	74 %	29 %-yksikköä

Lukujen lähde: OECD-raportti 2024, kuvio 2.2, s. 15. Ikäryhmä: 25-54-vuotiaat äidit. Perustuu Eurostatin Työvoimatutkimukseen (EU-LFS). Se on otokseen perustuva kyselytutkimus, joka mahdollistaa kv-vertailun.

Kuvio 4. Vanhempainvapaan ja kotihoidon tuen käyttö maassaoloajan ja 1. oleskeluluvan perusteen mukaan

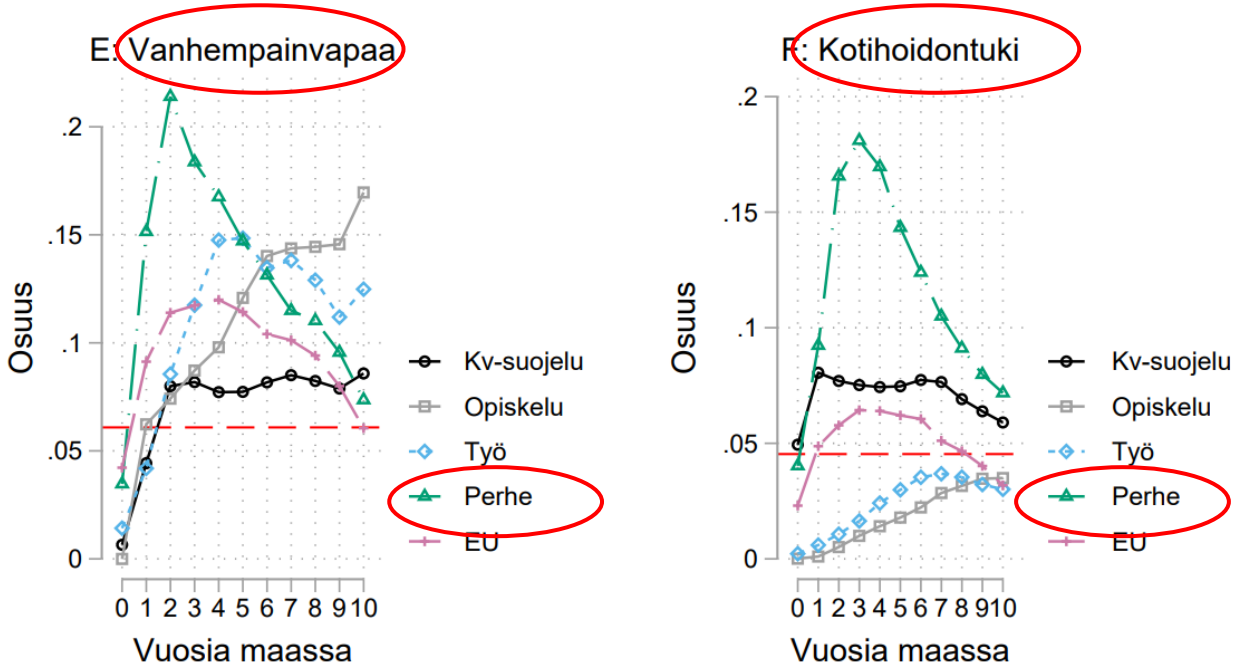

Lähde: Pesola ym. 2024. Punainen katkoviiva kuvaa suomalaistaustaisten 18–59 -vuotiaiden keskiarvoa.

Taustatekijät äitien heikossa työllisyyskehityksessä

- Naisten yleisin maahanmuuton peruste on perheside
- Muita naisia yleisemmät määräaikaiset työsopimukset, osa-aikatyö ja pienipalkkaiset työsuhteet
- Etuusjärjestelmä: lasten kotihoidon tuki
- Suomen / ruotsin kielitaidon hidas kehitys kotivanhemmilla
- Hoivavastuu, sukupuoliroolit ja käsitykset lasten parhaasta

- yhteisiä muiden Pohjoismaiden kanssa ovat muut yllä luetellut tekijät paitsi lasten kotihoidon tukijärjestelmä.
- Suomessa on OECD-maiden pisin vanhempainvapaan ja kotihoidon tuen yhdistelmä, joka yhdistyy selkeästi muita Pohjoismaita alempaan pienten lasten äitien työllisyysasteeseen, naisen taustasta riippumatta.

Kotoutumispolitiikka ja maahanmuuttajanaisten työllistyminen

- Maahanmuuttajanaisten ja -äitien kotoutumisen ja työllistymisen edistäminen on ollut pitkään kotoutumisen edistämisen politiikan keskiössä.
  - Eduskunnan kannanotto 2019 ja Tulevaisuusvaliokunnan mietintö (TrVM 6/2018 vp).
  - Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle kotoutumisen edistämisen uudistamistarpeista

- PMI Orpon hallitusohjelma
  - Maahanmuuttajaäitien asemaa parannetaan osana kotoutumispalveluiden kokonaisuudistusta 5 milj euron vuosittaisella määrärahalla.
  - Työelämässä aliedustettujen ryhmien, kuten eri maahanmuuttajaryhmien ja maahanmuuttajanaisten, työelämään osallistumisen lisäämiseksi toteutetaan toimintaohjelma.
  - Huolehditaan, että toimeentulotukea saavien alle kouluikäisten lasten vanhemmat ohjataan työmarkkinoille.
  - Toteutetaan Norjan mallin käyttöönotto siten, että oikeus kotihoidontukeen alkaa usean vuoden asumisajan jälkeen.

- PMI Marinin hallituskaudella
  - kotoutumislain kokonaisuudistus
  - monikielinen yhteiskuntaorientaatio, lasten kotihoidon tukea saavien systemaattinen tavoittaminen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin tiedonsiirrolla Kelasta kuntaan, osa-aikainen kotoutumissuunnitelman toteutus mahdollinen hoitovapaalla, osa-aikaisuus pidennysperuste kotoutumissuunnitelman kestolle.

PMI Orpon hallituksen maahanmuuttajaäitien työllisyyttä parantavat toimet

- 5 miljoonan euron vuosittainen määräraha maahanmuuttajaäitien kotoutumisen edistämiseen
  - Jyvitetty kuntien peruspalveluiden valtionosuuteen vieraskielisyyskertoimen mukaisesti

- OKM on osoittanut 5 miljoonan euron vuosittaisen määrärahan kotoutumisajan ohittaneiden maahanmuuttajanaisten kotoutumista edistävään koulutukseen vapaan sivistystyön oppilaitoksissa.

- Toteutetaan ns. Norjan mallin käyttöönotto siten, että oikeus kotihoidon tukeen alkaisi usean vuoden asumisajan jälkeen.

- Kotoutumispalvelu-uudistus, jossa korostetaan maahanmuuttajan omatoimisuutta ja kotoutumisen velvoittavuutta.

- EU-rahastojen kohdentaminen
  - AMIF-ohjelma: osoitettu 1,5 milj. euroa maahanmuuttajanaisten työelämäosallisuutta vahvistaviin hankkeisiin
  - ESR+-teema Maahanmuuttaneiden toimiva arki: 2 milj. euroa mahanmuuttajanaisten työllistymisen edistämiseen

Johtopäätökset

- Maahanmuuttajaäitien joutuisa kielen oppiminen ja työllistyminen perhevelvoitteista huolimatta on niin naisten oma, heidän lastensa kuin koko yhteiskunnan etu.

- Maahanmuutto tapahtuu usein samaan aikaan elämänkaarella kuin perheellistyminen, joten perhevelvoitteilla ja perhe-etuuksilla sekä kotoutumispalveluilla on suuri merkitys naisten valinnoille muuton jälkeen.

- Nykyinen lasten kotihoidon tuen järjestelmä muodostaa osalle naisista tilanteen, jossa he voivat jäädä ilman kotoutumiskoulutusta, ja työllistymistä edesauttava kielitaito voi jäädä kehittymättä.

- Kotihoidon tuen rajaaminen maahanmuuton jälkeisinä vuosina on pohjoismaisen vertailun perusteella perusteltua.

Kiitos!

minna.saavala@gov.fi